

**CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
JUDECĂTORIA HÎNCEȘTI**

MD-3401, mun. Hîncești, str. Chișinăului, 7, tel: (+373 269) 23601, fax (+373 269) 23272 e-mail: jhn@justice.md

Dosar nr. 21ji-155/24
30.08.2024

Curtea Constituțională

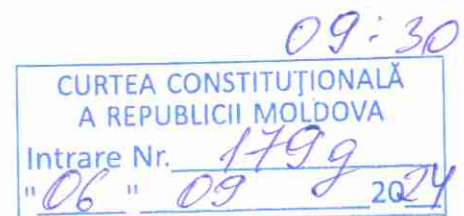
Adresa: mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu, nr.28

Judecătoria Hîncești, sediul Central vă expediază spre examinare, conform competenței, Cererea Privind Ridicarea Excepției de Neconstituționalitate și Sesizarea Privind Excepția de Neconstituționalitate prezentată în conformitate cu art.135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituția Rep. Moldova, declarată de către apărătorul condamnatei Ciubotaru Efimia, avocatul Ilie Gîlcă, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Anexă: dosar nr. 21ji-155/24 pe 37 file.

Vicepreședinte interimar al
Judecătoriei Hîncești

Albu Corina

Curtea Constituțională
A Republicii Moldova

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate:

Avocat Gilca Ilie, BAA „Protect Lex”

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun:

Prin sentința Judecătoriei Călărași din 03 mai 2013, Ciubotaru Efimia a fost condamnată pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, aplicându-i-se pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita funcții ce țin de gestionarea banilor pe un termen de 3 ani; în baza art. 191 alin. (5) Cod penal, la 8 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis, iar în baza art. 84 Cod penal, i-a fost stabilită definitiv pedeapsa de 9 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita funcții ce țin de gestionarea banilor pe un termen de 3 ani.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20.11.2013, în urma examinării apelurilor declarate de către inculpata și avocatul Victor Dodon, acestea au fost admise, casată parțial, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, sentința Judecătoriei Călărași din 03 mai 2013 și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, Ciubotaru Efimia a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani, iar potrivit art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial de pedepse, i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 8 ani și 2 luni închisoare cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis pentru femei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani.

La data de 19 martie 2014, prin Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, au fost declarate ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de către avocatul Victor Dodon în numele inculpatei Ciubotaru Efimia și de către inculpata, ca fiind vădit neîntemeiate.

Prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 26 septembrie 2019, în conformitate cu art. 10 din Codul penal, acțiunile condamnatei Ciubotaru Efimia au fost reîncadrate de la art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal la art. 190 alin. (1) Cod penal și menținută pedeapsa de 3 ani închisoare stabilită prin decizia Curții de Apel Chișinău, în

rest fiind menținute în vigoare prevederile Deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2013.

Prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 08 iulie 2020, s-a admis cererea depusă de către condamnată Ciubotaru Efimia privind liberarea condiționată înainte de termen de la executarea pedepsei închisorii în temeiul art. 91 Cod penal, cu liberarea condiționată a condamnatei Ciubotaru Efimia de pedeapsa închisorii stabilită prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20.11.2013, cu executarea în continuare a pedepsei, pe termenul rămas neexecutat de 1/unu/an 9/nouă/luni și 03/trei/zile, cu obligarea condamnatei Ciubotaru Efimia în perioada liberării condiționate să nu părăsească sau să nu-și schimbe domiciliul fără acordul organului ce va efectua controlul comportamentului său, precum și să nu comită alte încălcări, explicându-i condamnatei Ciubotaru Efimia că, în cazul nerespectării obligațiilor impuse de către instanță sau comiterii altor infracțiuni, liberarea condiționată înainte de termen de pedeapsă poate fi anulată în conformitate cu prevederile art. 91 alin. (8) din Codul penal, cu trimiterea la executarea pedepsei”.

Potrivit materialelor dosarului personal Ciubotaru Efimia a început termenul executării pedepsei la 12.02.2014 și a executat efectiv pedeapsa pînă la 08.07.2020.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01 octombrie 2020, a fost admis recursul directorului Penitenciarului nr. 7 Rusca, Ciubuc Ion, împotriva încheierii Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 08 iulie 2020, prin care a fost admisă cererea condamnatei Ciubotaru Efimia privind liberarea condiționată înainte de termen de la executarea pedepsei închisorii în temeiul art. 91 Cod penal, și a fost casată integral încheierea, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de fond, în alt complet de judecată.

Prin încheierea judecătoriei Hîncești sediul Central din 18 iunie 2021, a fost respinsă cererea condamnatei Ciubotaru Efimia privind aplicarea față de sine a prevederilor art. 91 Cod Penal al RM, cu liberarea condiționată înainte de termen, ca fiind neîntemeiată.

S-a dispus anunțarea în căutare a condamnatei Ciubotaru Efimia, a.n. 25.03.1954, originară și domiciliată din s. Ghetlova, r-nul Orhei și domiciliată temporar în s. Săseni, r-nul Călărași, eliberată condiționat înainte de termen prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 08 iulie 2020 și trimiterea acesteia în Penitenciarul nr. 7 Rusca, pentru a executa termenul de pedeapsă neexecutat stabilit prin sentința Judecătoriei Călărași din data de 03.05.2013.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2021, a fost respins ca nefondat recursul condamnatei Ciubotaru Efimia și menținută încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 18 iunie 2021 în privința condamnatei Ciubotaru Efimia.

La data de 01 februarie 2023, avocatul Gîlca Ilie a depus în adresa comisiei speciale a Penitenciarului nr.7 Rusca, cerere prin care a solicitat examinarea candidaturii condamnatei Ciubotaru Efimia în cadrul comisiei speciale, cu înaintarea demersului respectiv în judecătoria Hîncești, sediul Central privind aplicarea față de condamnată a prevederilor Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, care a intrat în vigoare la data de 31 decembrie 2021, fiind publicată în Monitorul Oficial nr.325-333.

La data de 14 februarie 2023, de către administrația Penitenciarului nr. 7 Rusca, a fost refuzată examinarea candidaturii condamnatei Ciubotaru Efimia în cadrul comisiei speciale a Penitenciarului nr.7 Rusca în vederea aplicării actului de amnistie în privința acesteia.

Avocatul Gîlca Ilie a depus în instanța de judecată cerere privind aplicarea actului de amnistie în privința condamnatei Ciubotaru Efimia susținând că aceasta întrunește condițiile legale de aplicare a amnistiei.

Prin încheierea Judecătorei Hîncești, sediul Central din 14 iunie 2023, cererea avocatului a fost admisă, fiind aplicat actul de amnistie față de condamnată Ciubotaru Efimia în temeiul art. 7 alin. (1) lit. g) al Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, și redus termenul de pedeapsă cu o treime (2 ani 8 luni și 20 zile). În motivarea încheierii, instanța de judecată a constatat că în privința condamnatei Ciubotaru Efimia a fost stabilit risc de recidivă redus și aceasta este caracterizată pozitiv, prin urmare condamnată întrunește condițiile legale pentru aplicarea actului de amnistie.

Încheierea primei instanțe a fost atacată de procuror și administrația penitenciarului nr. 7 Rusca. Ambele părți critică soluția primei instanțe, prin prisma faptului că instanța de judecată contrar prevederilor Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova a aplicat actul de amnistie față de condamnată Ciubotaru Efimia în baza fișei de evaluare a riscului de recidivă stabilit anterior care nu face referire la progresele psihologice actuale ale condamnatei și motivația acesteia.

La moment cauza se află în procedura Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău în vederea examinării recursurilor înaintate, instanță în fața căreia se ridică prezenta excepție de neconstituționalitate.

C. Obiectul sesizării:

Exercitarea controlului de constituționalitate a sintagmelor "... care sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus" din art.1 alin. (1), fraza " **Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției** " din art.1 alin. (2) și art.13 cu dispoziția " **Ministerul Justiției, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aproba Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate** " al Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prin prisma corespunderii cu art.1 (3), 20, 22, 23, 26 din Constituție.

Notă: Aceste prevederi legale au fost aplicate de prima instanță la soluționarea cauzei lui Ciubotaru Efimia privind aplicarea actului de amnistie, sunt indicate expres în textul încheierii din 14 iunie 2023. Tot aceste prevederi legale sunt invocate în recursurile de pe rol și urmează în mod incontestabil să fie aplicate de instanța de recurs la examinarea cauzei

pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Or, motivul contestării soluției instanței de fond este anume faptul că riscul de recidivă în baza căruia a fost aplicat actul de amnistie în privința condamnatului Ciubotaru Efimia, nu a fost stabilit corect de către instanța de fond.

D. Argumentarea incidenței drepturilor din Constituție:

Constituția Republicii Moldova

Articolul 1. Statul Republica Moldova „[...] (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 20. Accesul liber la justiție „(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 22. Neretroactivitatea legii ”(1) Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle „(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică. Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26. Dreptul la apărare ”(1,2) Dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.”

Articolul 66. Atribuțiile de bază a Parlamentului, pct. a) și p) ”Parlamentul are următoarele atribuții de bază: adoptă legi, hotărâri și moțiuni; adoptă acte privind amnistia.

Articolul 72. Categoriile de legi ”(3) pct. n) și o) Prin lege organică se reglementează: infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora; acordarea amnistiei și grațierii.”

Codul penal al Republicii Moldova

Art. 107 alin. (1) ”Amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.”

Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, care a intrat în vigoare la data de 31 decembrie 2021, fiind publicată în Monitorul Oficial nr.325-333

Art. 1 alin. (1-3, 6) ” prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2-5, 7, 8. Aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare – comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa, din reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor și ai Inspectoratului Național de Probațiune. Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției. În temeiul deciziilor comisiei speciale, instituția care pune în executare pedeapsa inițiază demersurile către instanțele de judecată competente privind aplicarea prevederilor prezentei legi. Persoana condamnată poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de comisia specială. ”

Art. 7 alin. (1) lit. c) ” persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4-6 i se reduce termenul de pedeapsă după cum urmează: cu o cincime, dacă este condamnată pe un termen mai mare de 10 ani. ”

Art. 13 ” Ministerul Justiției, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aproba Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate. ”

Metodologia privind evaluarea riscului de recidivă, care este Anexa 6 la Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate aprobat prin ordinul Ministrului Justiției nr. OMJ44/2022 din 18.02.2022

Risc de recidivă – **probabilitatea** calculată de apariție a unui eveniment/incident/comportament repetitiv sau recădere a unui comportament infracțional;

Risc ridicat de recidivă – predominarea factorilor criminogeni ce condiționează o recădere infracțională;

Risc mediu de recidivă – prezența redusă a factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni, **dar prematură** pentru diminuarea comportamentelor negative viitoare;

Risc redus de recidivă – prezența redusă sau lipsa factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni și duc la încetarea comportamentelor negative viitoare;

Capitolul IV, pct.11 ” La necesitate, **comisia specială poate** solicita reevaluarea condamnatului cu indicarea obiecțiilor constatate în procesul de evaluare”

Consider că normele contestate din Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, sunt contrare art.1, 20, 22, 23, 26 din Constituție, deoarece aceste norme nu sunt clare și previzibile, încalcă principiul legalității și principiul inadmisibilității aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, încalcă dreptul la apărare a persoanei condamnate în privința căreia urmează a fi aplicat actul de amnistie. Aceste prevederi legale contravin și art.66 și 72 din Constituție, deoarece Parlamentul a delegat în mod neconstituțional atribuțiile sale de a legifera în domeniul politicii penale și amnistierii Ministrului Justiției.

E. Argumentarea încălcării prevederilor contestate din Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova a drepturilor garantate de art. art.1 (3), 20, 22 23, 26 din Constituție:

Din start, urmează de menționat, că potrivit art.72 alin. (3) lit.o) din Constituție, Parlamentul prin lege organică reglementează acordarea amnistiei, deci Constituția nu garantează dreptul persoanei la amnistie, dar stabilește dreptul Parlamentului de a acorda, prin lege organică, amnistia, ca măsură excepțională, determinată de rațiuni de politică penală. Astfel, Parlamentul are o marjă largă de discreție pentru a determina subiectele care pot beneficia de amnistie. În decizia Curții Constituționale nr.100 din 17 octombrie 2017, Curtea a reținut: "...instituirea unor condiții și criterii de acordare a amnistiei nu poate fi catalogată ca fiind îngădire a accesului la justiție, garantat de art.20 din Constituție".

Însă, urmează de menționat, că acele condiții și criterii de acordare a amnistiei trebuie să fie previzibile, clare, precise, care să nu poată fi interpretate extensiv defavorabil față de persoanele condamnate în privința cărora urmează a fi aplicat actul de amnistie. Aceste condiții și criterii trebuie să corespundă exigențelor de previzibilitate a legii.

Conform pct.40-46 din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 30 ianuarie 2018, " Curtea subliniază că dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale, consacrat în articolul 23 alin. (2) din Constituție, implică adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare. 41. În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea a reținut că: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție [...]” 42. Curtea Europeană în jurisprudența sa a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind o serie de repere, pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru respectarea acestor exigențe. 43. Astfel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului

să-și corecteze conduita. În special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (cauza Amann vs. Elveția, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (cauza Silver și alții v. Regatul Unit, hotărârea din 25 martie 1983, §80). 44. În acest sens, în Hotărârea nr. 26 din 27 septembrie 2016, Curtea a reținut că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile. 45. Astfel, Curtea subliniază că legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică. 46. Prin urmare, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.”

În Hotărârea nr. 21 din 22.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 125 lit. b) din Codul penal, a articolelor 7 alin. (7), 39 pct. 5), 313 alin. (6) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolele 2 lit. d) și 16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Curtea Constituțională a stabilit :

” 52. Curtea reține că unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității. Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin **normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență.**

53. În jurisprudența sa Curtea a reținut că „**preeminența dreptului în materie penală exprimă printre altele asigurarea legalității infracțiunilor și pedepselor; inadmisibilitatea aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie**”.

54. Curtea menționează că incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală. Astfel, **legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă.**

55. Or, **calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.**”

Astfel, în prezenta excepție de neconstituționalitate vom invoca mai multe aspecte ce țin de contravenirea normelor contestate cu drepturile garantate de Constituție:

În primul rând.

Normele contestate nu corespund criteriilor de calitate a legii, sub aspectul, că Parlamentul în mod neconstituțional a delegat atribuția sa de a legifera în domeniul

amnistiei Ministrului Justiției, care este un organ central al puterii executive și nu are atribuții de a legifera în domeniul materiei penale.

Or, atât conform prevederilor art.1 alin. (2) și art.13 al Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, s-a delegat Ministerului Justiției, crearea comisiilor speciale din cadrul penitenciarelor și aprobarea Regulamentului cadru.

Din conținutul ordinului Ministrului Justiției, prin care s-a aprobat Regulamentul cadru, în afară de norme de procedură se regăsește și anexa nr.6, prin care de către același Ministru al Justiției, unipersonal s-a aprobat metodologia evaluării riscului de recidivă, conform căreia Ministrul Justiției de fapt a efectuat activitate de legiferare în domeniul amnistiei, stabilind norme penale, care nu se regăsesc nici într-o lege penală, și anume: **noțiunea riscului de recidivă, risc de recidivă ridicat, mediu și scăzut, factori criminogeni, factori statici, factori dinamici, factori situaționali, factori protectivi**, noțiuni care sunt determinante și importante în procesul de aplicare a amnistiei, ceea ce contravine direct prevederilor art.66 și 72 din Constituție, care prevede atribuția exclusivă a Parlamentului în domeniul politicii penale și a legiferării în domeniul amnistiei.

La acest capitol, este necesar să menționez, că Curtea Constituțională a reținut prin Hotărârea din 13 octombrie 2015 că, potrivit articolului 72 din Constituție, stabilirea infrațiunilor, reglementarea pedepselor și regimul executării acestora ține de competența **Parlamentului**. În aceiași Hotărâre Înalțul For Constituțional a stabilit :

”43. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că **hotărârile Guvernului sunt subsecvente legilor adoptate de Parlament**. Guvernul, ca organ executiv suprem, în exercitarea atribuțiilor constituționale și a celor ce decurg din Legea cu privire la Guvern, organizează executarea legilor, scop în care emite hotărâri pentru a preciza o lege, a o face cât mai clară și a o aplica cât mai corect (a se vedea HCC nr. 18 din 6 octombrie 2005).

44. În contextul celor menționate, **Curtea reține că prin legea penală legiuitorul poate abilita executivul cu reglementarea unor aspecte normative care interferează cu norma penală primară.**”

Astfel, în jurisprudența sa, Curtea a reținut, că legiuitorul poate abilita executivul cu reglementarea unor aspecte normative care interferează cu norma penală, însă în cazul dat, Parlamentul contrar prevederilor constituționale, a abilitat un organ al executivului să legifereze în domeniul penal, ceea ce contravine prevederilor constituționale și încalcă principiul calității legii penale.

În cazul respectiv, situația este diametral opusă celei examinate de Curtea Constituțională: **Guvernul nu a fost abilitat de Parlament, iar ultimul, reiesind din principiul separației puterilor (art.6 din Constituție) putea să abiliteze cu dreptul de a legifera doar Guvernul – ca una din cele 3 puteri, și nu un Minister, și anume Ministerul Justiției.**

În al doilea rând.

Condiția de a fi evaluat cu risc de recidivă redus sau mediu pentru a beneficia de actul de amnistie, este una imprecisă, neclară, care oferă un câmp foarte mare pentru

abuzuri în privința condamnaților și care în mod evident încalcă dreptul condamnatului la apărare și garanția de a-și cunoaște drepturile.

Așadar, după cum am menționat mai sus, legea privind amnistia nu stabilește în general noțiunea de risc de recidivă și nici într-o altă lege penală nu găsim așa noțiune de risc de recidivă.

Noțiunea de recidivă este stipulată în Codul penal și constituie un fapt consumat de comiterea a unei infracțiuni de către o persoană care anterior a executat pedeapsa cu închisoarea pentru o altă infracțiune.

Noțiunea de risc de recidivă o găsim în Regulamentul cadru la anexa nr.6 aprobat de Ministrul Justiției unipersonal și la acest capitol m-am expus anterior.

Însă, urmează să pornim de la însăși noțiunea de risc de recidivă ce o regăsim în metodologia privind evaluarea riscului de recidivă, și anume - este **probabilitatea** calculată de apariție a unui eveniment/incident/comportament repetitiv sau recădere a unui comportament infracțional.

Conform dicționarului explicativ al limbii române **probabilitate** înseamna caracterul sau însușirea a ceea ce este probabil; fapt, întâmplare probabilă, posibilă.

Din această definiție, rezultă, că din start orice evaluare psihologică care poate fi efectuată în privința condamnatului, care cade sub incidența actului de amnistie, va fi nesigură, incertă, imprevizibilă. Nimeni, nici măcar psihologul nu poate garanta, că un condamnat sau altul după eliberare va săvârși sau nu o altă infracțiune. Această condiție la aplicarea actului de amnistie încalcă principiul prezumției nevinovăției, deoarece condamnatul care va fi evaluat cu risc ridicat, practic este catalogat ca recidivist periculos, ceea ce este inadmisibil.

De asemenea, modalitatea de evaluare a riscului de recidivă este una imprevizibilă, condamnatului nu i s-a oferit dreptul de a contesta calificativul stabilit de psihologul penitenciarului, condamnatul a fost lipsit de dreptul de a fi evaluat de un expert psiholog independent, care nu face parte din cadrul administrației penitenciarului, or după cum am menționat mai sus, condamnații "incomozii" pot fi supuși unor abuzuri din partea autorității publice, fiind evaluați eronat cu risc de recidivă ridicat.

Legea nu prevede un mecanism clar, care ar garanta dreptul condamnatului la apărare, și anume dreptul condamnatului de a contesta evaluarea psihologică din cadrul penitenciarului, ceea ce este inadmisibil. Psihologii penitenciarelor întocmesc fișele de evaluare a condamnaților, fără nici o argumentare, indică abuziv mai mulți factori criminogeni, care nu sunt confirmați prin nimic, doar vorbe goale, psihologii penitenciarelor nu poartă nici o răspundere pentru fișele de evaluare întocmite, or conform legislației în vigoare activitatea de evaluare psihologică, este un domeniu aparte a expertizei judiciare, iar experții care întocmesc rapoarte de expertiză psihologică; sunt inițial preveniți de răspunderea care o poartă în temeiul art.311-312 Cod penal, pentru a putea întocmi evaluări psihologice persoanele abilitate trebuie să fie înscrise în Registrul de stat al experților judiciari, adică sunt persoane abilitate. Însă, în cazul psihologilor din cadrul penitenciarelor, condamnații nu cunosc în general pregătirea acestor psihologi, condamnații sunt în imposibilitate de a recuza acești psihologi, condamnații sunt în

imposibilitate de a contesta fișele de evaluare pe care le prezintă psihologii penitenciarelor, ceea ce contravine dreptului garanata la art.20 și 23 din Constituție. Vă dau niște exemple evidente de abuzuri, în fișele de evaluare se indică la general în calitate de factori criminogeni – condamnatul este impulsiv, condamnatul are comportament antisocial, condamnatul nu are ocupație, fără a argumenta absolut aceste concluzii, apare întrebarea cum poți să te aperi împotriva acestor abuzuri, nicicum.

În Hotărârea din 15 mai 2015 cu privire la controlul constituționalității Legii nr. 261 din 1 noiembrie 2013 cu privire la Colegiul Medicilor din Republica Moldova, Curtea Constituțională a statuat : "109. Curtea reține că, prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară. 110. Curtea subliniază că după conținut articolele care reglementează răspunderea disciplinară a medicilor nu corespund exigențelor de claritate, accesibilitate și previzibilitate, fapt contrar articolului 23 din Constituție. 111. În baza celor expuse, Curtea conchide că deficiențele constatate afectează articolele 23 și 107 din Constituție și aduce atingere funcționalității legii integral.

În raportul special al Avocatului Poporului cu privire la respectarea drepturilor condamnaților la detenție pe viață, Ombudsmanul a indicat: „O altă problemă identificată de reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului în cadrul vizitei din 08 decembrie 2022 o constituie lipsa unor criterii clar definite care ar permite constatarea comportamentului pozitiv pe parcursul executării pedepsei penale, cât și al constatării existenței riscului de recidivă mediu sau redus. Aceste criterii nu sunt și nici nu pot fi stipulate în Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. La fel, Avocatul Poporului nu a identificat o claritate în acest sens nici în Ordinul ministrului justiției nr.44/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate. Astfel, Ombudsmanul înțelege și dificultățile cu care se confruntă reprezentanții Comisiilor Speciale la examinarea cererilor/dosarelor condamnaților la detenție pe viață de aplicare a amnistiei în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Ombudsmanul este de părere că, în vederea neadmiterii interpretării echivoce, actele normative relevante care reglementează posibilitatea aplicării amnistiei față de deținuții condamnați la detențiune pe viață trebuie să prevadă expres criteriile clare în baza cărora se va determina caracterul pozitiv și riscul de recidivă mediu sau scăzut, cum ar fi numărul de stimulări pe perioada detenției, numărul sancțiunilor disciplinare, numărul de participări în activitățile educative în cadrul penitenciarului, caracteristica din partea membrilor de familie, cunoscuți, rude și prieteni, numărul condamnărilor, situația familială, predispoziția deținutului de a repara prejudiciul moral și

material, căința activă, rezultatele evaluării psihologice, viziunea deținutului în privința perspectivelor de viitor, etc.”

Avocatul Poporului a venit cu următoarele recomandări în adresa Ministerului Justiției și anume : „1) Modificarea și completarea Ordinului ministrului Justiției nr. 44/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, în special prin includerea unor criterii clare în baza cărora se va identifica comportamentul pozitiv și elementul de risc de recidivă mediu sau redus; 2) Completarea componenței comisiei speciale cu specialiști independenți din domeniul drepturilor omului, persoane cu experiență în domeniul psihologiei, experți pe domeniul execuțional-penal, reprezentanți ai societăți civile și reprezentanți ai organelor de stat cu atribuții în domeniul drepturilor omului.”

În final doresc să menționez, că textele de lege contestate, creează o incertitudine totală la aplicarea actului de amnistie, dă posibilitate autorităților publice să comită multiple abuzuri și are loc în majoritatea covârșitoare a cazurilor de aplicare a amnistiei în privința persoanelor care execută pedeapsa cu închisoare o interpretare extinsiv defavorabilă, anume din motivul textului legal neclar, imprecis și imprevizibil.

În acest sens, sunt foarte relevante datele statistice furnizate de Administrația Națională a Penitenciarelor (anp.gov.md) ce se conțin în raportul privind datele de aplicare a Legii nr.243 la situația din 01.10.2022, și anume din total de 2015 condamnați precăuțați la comisiile speciale, doar 873 au fost admiși, iar la majoritatea covârșitoare de 1142 condamnați li s-a refuzat, anume din motivul pretinsului comportament negativ sau riscului de recidivă ridicat, iar din cei 873 de condamnați, doar asupra a 334 instanțele de judecată au aplicat amnistia, adică ar fi doar 15% din condamnați cărora li-a fost aplicat actul de amnistie și redusă pedeapsă, ceea ce denotă o situație inadmisibilă, generată anume de calitatea foarte joasă a Legii nr.243, neclaritatea și imprevizibilitatea acesteia, din care considerente textele contestate urmează a fi declarate neconstituționale.

F. Declarația și semnătura:

Subsemnatul, avocatul Gîlca Ilie, care sunt autorul acestei excepții de neconstituționalitate, declar pe propria onoare, că informațiile prezentate Curții sunt veridice.

Avocat
GÎLCA Ilie

Digitally signed by Gilca Ilie
Date: 2024.05.23 08:52:08 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

dosarul nr. 21ji-155/24
1-23030692-32-21 ji-08072024

ÎNCHEIERE
privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

29 august 2024

mun. Hîncești

Judecătoria Hîncești, sediul Central

Instanța de judecată în componența:

Președintele ședinței, judecător - Natalia Berbec

Grefier – Alexandra Munteanu

Cu participarea:

Avocatului – Ilie Gîlca

Reprezentantului Penitenciarului nr. 7 – Aliona Bătrîncea

Procurorului – Marcel Caras

examinând în ședința de judecată cererea avocatului Ilie Gîlca privind ridicarea excepției de neconstituționalitate la examinarea demersului înaintat în interesele condamnatului Ciubotaru Efimia privind aplicarea actului de amnistie și

c o n s t a t ă :

La data de 28 februarie 2023 în Secția evidență și documentare procesuală a judecătoriei Hîncești, sediul Central a fost înregistrată cererea avocatului Ilie Gîlca în interesele condamnatului Ciubotaru Efimia privind aplicarea actului de amnistie.

În motivarea cererii a indicat, că prin sentința Judecătoriei Călărași din 03 mai 2013, Ciubotaru Efimia a fost condamnată pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, aplicându-i-se pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita funcții ce țin de gestionarea banilor pe un termen de 3 ani; în baza art. 191 alin. (5) Cod penal, la 8 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis, iar în baza art. 84 Cod penal, i-a fost stabilită definitiv pedeapsa de 9 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita funcții ce țin de gestionarea banilor pe un termen de 3 ani.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20.11.2013, în urma examinării apelurilor declarate de către inculpata și avocatul Victor Dodon, acestea au fost admise, casată parțial, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, sentința Judecătoriei Călărași din 03 mai 2013 și pronunțată o nouă hotărîre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, Ciubotaru Efimia a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani, iar potrivit art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial de pedepse, i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 8 ani și 2 luni închisoare cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis pentru femei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani.

La data de 19 martie 2014, prin Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, au fost declarate ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de către avocatul Victor Dodon în numele inculpatei Ciubotaru Efimia și de către inculpata, ca fiind vădit neîntemeiate.

Prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 26 septembrie 2019, în conformitate cu art. 10 din Codul penal, acțiunile condamnatului Ciubotaru Efimia au fost reîncadrate de la art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal la art. 190 alin. (1) Cod penal și menținută pedeapsa de 3 ani închisoare stabilită prin decizia Curții de Apel Chișinău, în rest fiind menținute în vigoare prevederile Deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2013.

Prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 08 iulie 2020, s-a admis cererea depusă de către condamnată Ciubotaru Efimia privind liberarea condiționată înainte de termen de la executarea pedepsei închisorii în temeiul art. 91 Cod penal, cu liberarea condiționată a condamnatei Ciubotaru Efimia de pedeapsa închisorii stabilită prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20.11.2013, cu executarea în continuare a pedepsei, pe termenul rămas neexecutat de 1/unu/an 9/nouă/luni și 03/trei/zile, cu obligarea condamnatei Ciubotaru Efimia în perioada liberării condiționate să nu părăsească sau să nu-și schimbe domiciliul fără acordul organului ce va efectua controlul comportamentului său, precum și să nu comită alte încălcări, explicându-i condamnatei Ciubotaru Efimia că, în cazul nerespectării obligațiilor impuse de către instanță sau comiterii altor infracțiuni, liberarea condiționată înainte de termen de pedeapsă poate fi anulată în conformitate cu prevederile art. 91 alin. (8) din Codul penal, cu trimiterea la executarea pedepsei.

Potrivit materialelor dosarului personal, Ciubotaru Efimia a început termenul executării pedepsei la 12.02.2014 și a executat efectiv pedeapsa pînă la 08.07.2020.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01 octombrie 2020, a fost admis recursul directorului Penitenciarului nr. 7 Rusca, Ciubuc Ion, împotriva încheierii Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 08 iulie 2020, prin care a fost admisă cererea condamnatei Ciubotaru Efimia privind liberarea condiționată înainte de termen de la executarea pedepsei închisorii în temeiul art. 91 Cod penal, și a fost casată integral încheierea, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de fond, în alt complet de judecată.

Prin încheierea judecătoriei Hîncești sediul Central din 18 iunie 2021, a fost respinsă cererea condamnatei Ciubotaru Efimia privind aplicarea față de sine a prevederilor art. 91 Cod Penal al RM, cu liberarea condiționată înainte de termen, ca fiind neîntemeiată. S-a dispus anunțarea în căutare a condamnatei Ciubotaru Efimia, a.n. 25.03.1954, originară și domiciliată din s. Ghetlova, r-pul Orhei și domiciliată temporar în s. Săseni, r- nul Călărași, eliberată condiționat înainte de termen prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 08 iulie 2020 și trimiterea acesteia în Penitenciarul nr. 7 Rusca, pentru a executa termenul de pedeapsă neexecutat stabilit prin sentința Judecătoriei Călărași din data de 03.05.2013.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2021, a fost respins ca nefondat recursul condamnatei Ciubotaru Efimia și menținută încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 18 iunie 2021 în privința condamnatei Ciubotaru Efimia.

Condamnată Ciubotaru Efimia a fost reținută pe teritoriul Italiei în privința acesteia fiind inițiată procedura de extrădare.

La moment, Ciubotaru Efimia are interdicția de a părăsi teritoriul Italiei pînă la finalizarea procedurii de extrădare.

Ciubotaru Efimia a început termenul executării pedepsei la 12 februarie 2014 și a executat pedeapsa pînă la 08 iulie 2020, adică termenul rămas efectiv de executat este de 1 an 9 luni și 3 zile.

Consideră, că față de condamnată Ciubotaru Efimia sunt aplicabile prevederile art. 7 alin. (1) lit. g) a Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, care a intrat în vigoare la data de 31 decembrie 2021, fiind publicată în Monitorul Oficial nr. 325-333.

Faptul dat rezultă din următoarele considerente:

În conformitate cu prevederile art. 1 afn. (1-3) a Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2-5, 7, 8. Aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare - comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa, din reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor și ai Inspectoratului Național de Probațiune. Comisiile speciale se

instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției. În temeiul deciziilor comisiei speciale, instituția care pune în executare pedeapsa inițiază demersurile către instanțele de judecată competente privind aplicarea prevederilor prezentei legi.

În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (1) lit. g) a Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, careia nu i se pot aplica prevederile art. 4-6 i se reduce termenul de pedeapsă după cum urmează: cu o treime, persoanei condamnate cu vârsta mai mare de 60 de ani și celei cu dizabilități severe și accentuate.

La data de 31 decembrie 2021, când a intrat în vigoare Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, Ciubotaru Efimia avea statut de condamnat având vârsta de 61 de ani.

Astfel, o treime din termenul de 8 ani și 2 luni este 2 ani 8 luni și 20 zile și în rezultatul aplicării față de condamnată Ciubotaru Efimia a prevederilor actului de amnistie, anume cu acest termen urmează să-i fie redusă pedeapsa aplicată.

Totodată, urmează de menționat, că față de condamnată Ciubotaru Efimia anterior nu a fost aplicat nici un act de amnistie sau grațiere.

Ce ține de caracteristica condamnatei Ciubotaru Efimia și riscul de recidivă, din dosarul personal al acesteia rezultă incontestabil, că condamnată se caracterizează pozitiv pe parcursul executării pedepsei și nu există careva risc de recidivă.

Astfel, pe parcursul executării pedepsei, condamnată Ciubotaru Efimia a dat dovadă de un comportament decent, adecvat, de către administrația penitenciarului i-au fost acordate mențiuni/stimulări (9 măsuri de stimulare) pentru atârănarea conștiințioasă față de muncă și implicare activă la viața socială a penitenciarului, pentru implicare la măsurile culturale educative.

Condamnată Ciubotaru Efimia a participat activ la executarea programului individual de executare a pedepsei, a participat la munci neremunerate. La fel, condamnată Ciubotaru Efimia a participat și la activități opționale și de studii. Față de administrația penitenciarului condamnată Ciubotaru Efimia a manifestat amabilitate și reținere, fapt confirmat prin raportul de evaluare a comportamentului condamnatei din 27 februarie 2020.

Totodată, conform fișei de evaluare a riscului de recidivă din 28 aprilie 2020 întocmită de Penitenciarul nr.7 Rusca, rezultă că condamnată Ciubotaru Efimia prezintă un risc de recidivă redus.

În concluzie, condamnată Ciubotaru Efimia, întrunește toate condițiile imperative de aplicare a actului de amnistie, careva impedimente la aplicarea amnistiei nu există.

La data de 01 februarie 2023 de către avocatul Gilca Ilie în interesele condamnatei Ciubotaru Efimia a fost înaintată în adresa comisiei speciale a Penitenciarului nr. 7 Rusca, o cerere prin care a fost solicitată examinarea candidaturii acesteia în cadrul comisiei speciale a Penitenciarului nr. 7 Rusca pentru aplicarea în privința condamnatei Ciubotaru Efimia a actului de amnistie. A fost solicitată examinarea cererii în lipsa condamnatei Ciubotaru Efimia

În motivarea solicitării de a examina cererea de aplicare a amnistiei în lipsa condamnatei, avocatul a menționat că în privința condamnatei Ciubotaru Efimia a fost emis de către autoritățile Republicii Italiene mandat de arestare provizorie, aceasta fiind la moment deținută pe teritoriul acestui stat, iar procedura de extrădare nu a fost finisată, din aceste motive condamnată Ciubotaru Efimia nu va putea participa la ședința comisiei speciale unde se va examina posibilitatea aplicării actului de amnistie în privința acesteia.

Totodată, s-a indicat asupra faptului că, condamnată Ciubotaru Efimia își exprimă acordul examinării cazului în lipsa sa, solicitând ca la ședința comisiei speciale să fie invitat pentru a susține cererea cu privire la aplicarea amnistiei, avocatul Gilca Ilie care a fost împuternicit în scris de către Ciubotaru Efimia pentru a-i reprezenta interesele prin mandatul avocațial seria MA nr. 1681686 din 16 decembrie 2022.

Potrivit pct. 31 din Regulamentul - cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea

amnistiei în privința persoanelor condamnate, ședința comisiei speciale se desfășoară cu participarea condamnatului în privința cărui se examinează posibilitatea înaintării demersului privind aplicarea actului de amnistie. Cu titlu de excepție, cazul poate fi examinat fără participarea condamnatului, dacă acesta exprimă, în scris, acordul examinării cazului în lipsa sa, cu indicarea motivelor ce nu permit prezentarea lui în fața comisiei speciale la ora și data stabilită.

Prin răspunsul nr. 5/6-3/23 din 14 februarie 2023 al Penitenciarului nr. 7 Rusca, au fost informați despre imposibilitatea examinării candidaturii condamnatei Ciubotaru Efimia în cadrul comisiei speciale a Penitenciarului nr. 7 Rusca în vederea aplicării actului de amnistie în privința acesteia, deoarece „Ciubotaru Efimia a fost eliberată din Penitenciarul nr. 7 Rusca la data de 08.07.2020, conform încheierii Judecătoriei Hîncești, sediul Central, din 08.07.2020, eliberată condiționat înainte de termen pe un termen de 01 ani 09 luni și 03 zile”. Totodată, în motivarea răspunsului sunt indicate o mulțime de norme, prevederi din Legea cu privire la amnistie și Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, fără a fi explicat cum concret aceste norme sunt aplicabile în situația condamnatei Ciubotaru Efimia.

Apreciază răspunsul nr. 5/6-3/23 din 14 februarie 2023, fiind unul evaziv și neîntemeiat, deoarece soluția adoptată este una absolut nemotivată, ce conține doar enumerarea unor prevederi, fără a fi oferită o motivare clară din ce cauză candidatura condamnatei Ciubotaru Efimia nu poate fi examinată în cadrul comisiei speciale a Penitenciarului nr.7 Rusca, în vederea aplicării actului de amnistie în privința acesteia.

Mai mult, menționează că încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central, din 08.07.2020, de eliberare condiționată înainte de termen la care se referă Penitenciarul nr.7 în motivarea răspunsului din 14 februarie 2023, a fost casată prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01 octombrie 2020, iar prin încheierea judecătoriei Hîncești sediul Central din 18 iunie 2021 a fost respinsă cererea condamnatei Ciubotaru Efimia privind aplicarea față de sine a prevederilor art. 91 Cod Penal al RM, cu liberarea condiționată înainte de termen, ca fiind neîntemeiată fiind dispusă anunțarea în căutare a condamnatei Ciubotaru Efimia, pentru a executa termenul de pedeapsă neexecutat stabilit prin sentința Judecătoriei Călărași din data de 03.05.2013.

Astfel, la data de 14 februarie 2023, de către administrația Penitenciarului nr. 7 Rusca, a fost refuzată abuziv și neîntemeiat, examinarea candidaturii condamnatei Ciubotaru Efimia în cadrul comisiei speciale a Penitenciarului nr.7 Rusca, în vederea aplicării actului de amnistie în privința acesteia.

În aceste condiții, menționează, că procedura prealabilă a fost respectată.

Solicită ca prezenta cerere să fie examinată în lipsa condamnatei Ciubotaru Efimia, care nu are posibilitatea să se prezinte în fața instanței de judecată.

Potrivit răspunsului nr. 07/3277 din 18.01.2023 parvenit de la Ministerul Justiției al Republicii Moldova, la data de 16.09.2022, în adresa Ministerului Justiției al Republicii Moldova a parvenit copia scrisorii Ministerului Justiției al Republicii Italiene, prin care se comunică despre decizia Curții de Apel Cagliari (Republica Italiană) din 13.09.2022 privind arestarea provizorie a cet. Ciubotaru Efimia, anunțată în căutare internațională de către organele de drept moldave, în vederea executării sentinței. La data de 21.10.2022, prin scrisoarea cu nr.07/9094, Ministerul Justiției a înaintat în adresa Ministerului Justiției al Republicii Italiene, cererea de extrădare a persoanei în cauză, datele despre reținerea persoanei și etapa la care se află examinarea cererii de extrădare fiind solicitate de la Direcția Cooperarea Polițienească Internațională și urmând a fi comunicate ulterior.

Astfel, la moment există circumstanțe obiective care fac imposibilă participarea condamnatei Ciubotaru Efimia la ședințele de judecată de examinare a cauzei.

Art.4 Cod penal (principiul umanismului), prevede, că întreaga reglementare juridică are menirea să apere, în mod prioritar, persoana ca valoare supremă a societății, drepturile și libertățile acesteia.

În acest sens, se relevă că articolul 5 Cod penal (principiul democratismului), stipulează că, persoanele care au săvârșit infracțiuni sînt egale în fața legii și sînt supuse răspunderii penale fără

deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație. Apărarea drepturilor și intereselor unei persoane nu poate fi realizată prin încălcarea drepturilor și intereselor altei persoane sau a unei colectivități.

Or, amnistia potrivit doctrinei juridice este un act de clemență a puterii legislative prin care se înlătură răspunderea penală pentru fapta săvârșită, cauză care înlătură răspunderea penală alături de prescripția răspunderii penale, lipsa plângerii prealabile și împăcarea părților. Ea se acorda prin lege și, dacă intervine înainte de condamnare, înlătură răspunderea penală, iar dacă intervine după condamnare înlătură și executarea pedepsei, precum și celelalte consecințe ale condamnării.

Din aceste considerente, conducându-se de prevederile art. 469 alin. (1), pct. 15), 470 alin. (1), 471, Cod de procedură penală, în conformitate cu prevederile art. 1, 7 alin. (1) lit. g) din Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și Regulamentul - cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, solicită: 1) Emiterea încheierii prin care în temeiul art. 7 alin. (1) lit. g) al Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”, a-i reduce condamnatei Ciubotaru Efimia cu o treime din termenul de pedeapsă definitivă de 8 ani și 2 luni, stabilit prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20.11.2013, ceea ce constituie 2 ani 8 luni și 20 zile; 2) A considera executată pedeapsa stabilită condamnatei Ciubotaru Efimia prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20.11.2013; 3) A dispune anularea căutării condamnatei Ciubotaru Efimia; 4) A examina cauza în lipsa condamnatei Ciubotaru Efimia.

Prin Încheierea judecătoreiei Hîncești, sediul Central nr. 21ji-84/23 din 14.06.2023s-a dispus admiterea cererii avocatului Ilie Gîlca. Aplicată față de condamnată Ciubotaru Efimia Filip, născută la 20 februarie 1960, actul de amnistie în baza art. 7 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, în vigoare 31.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova (Monitorul Oficial nr. 325-333 din 31.12.2021). Redus în privința condamnatei Ciubotaru Efimia cu o treime termenul de pedeapsă de 8 ani și 2 luni închisoare stabilit prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2014, în baza Legii nr. 243 din 24.12.2021, în vigoare 31.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Ținînd cont că, termenul pedepsei închisorii care a fost redus prin prezenta hotărîre cu 2 ani, 8 luni și 20 zile depășește partea rămasă neexecutată, pedeapsa se consideră executată, motiv pentru care urmează a fi anulate măsurile de căutare.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău nr. 21r-1829/23 din 27.05.2024 s-a decis: Recursurile declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 7 Rusca, și procurorul în Procuratura r-lui Hîncești, împotriva încheierii Judecătoreiei Hîncești sediul Central din 14 iunie 2023 au fost admise. Casată integral încheierea Judecătoreiei Hîncești sediul Central din 14 iunie 2023, cu trimiterea cauzei la rejudecare către instanța de fond, în alt complet de judecată.

La data de 08.07.2024, prin PIGD, cauza a fost repartizat subsemnatei.

În ședința de judecată curentă, avocatul Ilie Gîlca a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În motivarea cererii a indicat următoarele:

A. Autorul excepției de neconstituționalitate:

Avocat Gîlca Ilie, BAA „Protect Lex”,

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun:

Prin sentința Judecătoreiei Călărași din 03 mai 2013, Ciubotarii Efimia a fost condamnată pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, aplicându-i-se pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita funcții dce țin de gestionarea banilor pe un termen de 3 ani; în baza art. 191 alin. (5) Cod penal, la 8 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar

pentru femei de tip închis, iar în baza art. 84 Cod penal, i-a fost stabilită definitiv pedeapsa de 9 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita funcții ce țin de gestionarea banilor pe un termen de 3 ani.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20.11.2013, în urma examinării apelurilor declarate de către inculpata și avocatul Victor Dodon, acestea au fost admise, casată parțial, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, sentința Judecătorei Călărași din 03 mai 2013 și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, Ciubotarii Efimia a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani, iar potrivit art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial de pedepse, i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 8 ani și 2 luni închisoare cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis pentru femei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani.

La data de 19 martie 2014, prin Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, au fost declarate ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de către avocatul Victor Dodon în numele inculpatei Ciubotaru Efimia și de către inculpata, ca fiind vădit neîntemeiate.

Prin încheierea Judecătorei Hîncești, sediul Central din 26 septembrie 2019, în conformitate cu art. 10 din Codul penal, acțiunile condamnatei Ciubotaru Efimia au fost reîncadrate de la art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal la art. 190 alin. (1) Cod penal și menținută pedeapsa de 3 ani închisoare stabilită prin decizia Curții de Apel Chișinău, în rest fiind menținute în vigoare prevederile Deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2013.

Prin încheierea Judecătorei Hîncești, sediul Central din 08 iulie 2020, s-a admis cererea depusă de către condamnată Ciubotaru Efimia privind liberarea condiționată înainte de termen de la executarea pedepsei închisorii în temeiul art. 91 Cod penal, cu liberarea condiționată a condamnatei Ciubotaru Efimia de pedeapsa închisorii stabilită prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20.11.2013, cu executarea în continuare a pedepsei, pe termenul rămas neexecutat de 1/unu/an 9/nouă/luni și 03/trei/zile, cu obligarea condamnatei Ciubotaru Efimia în perioada liberării condiționate să nu părăsească sau să nu-și schimbe domiciliul fără acordul organului ce va efectua controlul comportamentului său, precum și să nu comită alte încălcări, explicându-i condamnatei Ciubotaru Efimia că, în cazul nerespectării obligațiilor impuse de către instanță sau comiterii altor infracțiuni, liberarea condiționată înainte de termen de pedeapsă poate fi anulată în conformitate cu prevederile art. 91 alin. (8) din Codul penal, cu trimiterea la executarea pedepsei”.

Potrivit materialelor dosarului personal Ciubotaru Efimia a început termenul executării pedepsei la 12.02.2014 și a executat efectiv pedeapsa pînă la 08.07.2020.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01 octombrie 2020, a fost admis recursul directorului Penitenciarului nr. 7 Rusca, Ciubuc Ion, împotriva încheierii Judecătorei Hîncești, sediul Central din 08 iulie 2020, prin care a fost admisă cererea condamnatei Ciubotaru Efimia privind liberarea condiționată înainte de termen de la executarea pedepsei închisorii în temeiul art. 91 Cod penal, și a fost casată integral încheierea, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de fond, în alt complet de judecată.

Prin încheierea judecătorei Hîncești sediul Central din 18 iunie 2021, a fost respinsă cererea condamnatei Ciubotaru Efimia privind aplicarea față de sine a prevederilor art. 91 Cod Penal al RM, cu liberarea condiționată înainte de termen, ca fiind neîntemeiată. S-a dispus anunțarea în căutare a condamnatei Ciubotaru Efimia, a.n. 25.03.1954, originară și domiciliată din s. Ghetlova, r-nul Orhei și domiciliată temporar în s. Săseni, r- nul Călărași, eliberată condiționat înainte de termen prin încheierea Judecătorei Hîncești, sediul Central din 08 iulie 2020 și trimiterea acesteia în Penitenciarul nr. 7 Rusca, pentru a executa termenul de pedeapsă neexecutat stabilit prin sentința Judecătorei Călărași din data de 03.05.2013.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2021, a fost respins ca nefondat recursul condamnatei Ciubotaru Efimia și menținută încheierea Judecătorei Hîncești, sediul Central din 18 iunie 2021 în privința condamnatei Ciubotaru Efimia.

La data de 01 februarie 2023, avocatul Gîlca Ilie a depus în adresa comisiei speciale a Penitenciarului nr.7 Rusca, cerere prin care a solicitat examinarea candidaturii condamnatei Ciubotaru Efimia în cadrul comisiei speciale, cu înaintarea demersului respectiv în judecătoria Hîncești, sediul Central privind aplicarea față de condamnată a prevederilor Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, care a intrat în vigoare la data de 31 decembrie 2021, fiind publicată în Monitorul Oficial nr.325-333.

La data de 14 februarie 2023, de către administrația Penitenciarului nr. 7 Rusca, a fost refuzată examinarea candidaturii condamnatei Ciubotaru Efimia în cadrul comisiei speciale a Penitenciarului nr.7 Rusca în vederea aplicării actului de amnistie în privința acesteia.

Avocatul Gîlca Ilie a depus în instanța de judecată cerere privind aplicarea actului de amnistie în privința condamnatei Ciubotaru Efimia susținând că aceasta întrunește condițiile legale de aplicare a amnistiei.

Prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 14 iunie 2023, cererea avocatului a fost admisă, fiind aplicat actul de amnistie față de condamnată Ciubotaru Efimia în temeiul art. 7 alin. (1) lit. g) al Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, și redus termenul de pedeapsă cu o treime (2 ani 8 luni și 20 zile). În motivarea încheierii, instanța de judecată a constatat că în privința condamnatei Ciubotaru Efimia a fost stabilit risc de recidivă redus și aceasta este caracterizată pozitiv, prin urmare condamnată întrunește condițiile legale pentru aplicarea actului de amnistie.

Încheierea primei instanțe a fost atacată de procuror și administrația penitenciarului nr. 7 Rusca. Ambele părți critică soluția primei instanțe, prin prisma faptului că instanța de judecată contrar prevederilor Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova a aplicat actul de amnistie față de condamnată Ciubotaru Efimia în baza fișei de evaluare a riscului de recidivă stabilit anterior care nu face referire la progresele psihologice actuale ale condamnatei și motivația acesteia.

La moment cauza se află în procedura Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău în vederea examinării recursurilor înaintate, instanță în fața căreia se ridică prezenta excepție de neconstituționalitate.

C. Obiectul sesizării:

Exercitarea controlului de constituționalitate a sintagmelor ”... care sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus” din art.1 alin. (1), fraza ”Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției ” din art.1 alin. (2) și art. 13 cu dispoziția ” Ministerul Justiției, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aproba Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate ” al Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prin prisma corespunderii cu art. 1 (3), 20, 22, 23, 26 din Constituție.

Notă: Aceste prevederi legale au fost aplicate de prima instanță la soluționarea cauzei lui Ciubotaru Efimia privind aplicarea actului de amnistie, sunt indicate expres în textul încheierii din 14 iunie 2023. Tot aceste prevederi legale sunt invocate în recursurile de pe rol și urmează în mod incontestabil să fie aplicate de instanța de recurs la examinarea cauzei pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Or, motivul contestării soluției instanței de fond este anume faptul că riscul de recidivă în baza căruia a fost aplicat actul de amnistie în privința condamnatei Ciubotaru Efimia, nu a fost stabilit corect de către instanța de fond.

A. Argumentarea incidenței drepturilor din Constituție:

Constituția Republicii Moldova

Articolul 1. Statul Republica Moldova „[...] (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 20. Accesul liber la justiție „(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 22. Neretroactivitatea legii „(1) Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle „(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică. Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26. Dreptul la apărare „(1,2) Dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.”

Articolul 66. Atribuțiile de bază a Parlamentului, pct. a) și p) ” Parlamentul are următoarele atribuții de bază: adoptă legi, hotărâri și moțiuni; adoptă acte privind amnistia.

55

Articolul 72. Categoriile de legi ”(3) pct. n) și o) Prin lege organică se reglementează: infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora; acordarea amnistiei și grațierii.”

Codul penal al Republicii Moldova

Art. 107 alin. (1) ” Amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. ”

Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, care a intrat în vigoare la data de 31 decembrie 2021, fiind publicată în Monitorul Oficial nr.325-333.

Art. 1 alin. (1-3, 6) ” prezenta lege se aplică condiționat și exclusiv persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2-5, 7, 8. Aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare - comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa, din reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor și ai Inspectoratului Național de Probațiune. Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției. În temeiul deciziilor comisiei speciale, instituția care pune în executare pedeapsa inițiază demersurile către instanțele de judecată competente privind aplicarea prevederilor prezentei legi. Persoana condamnată poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de comisia specială. ”

Art. 7 alin. (1) lit. c) ” persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4-6 i se reduce termenul de pedeapsă după cum urmează: cu o cincime, dacă este condamnată pe un termen mai mare de 10 ani. ”

Art. 13 ” Ministerul Justiției, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aproba Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate. ”

Metodologia privind evaluarea riscului de recidivă, care este Anexa 6 la Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate aprobat prin ordinul Ministrului Justiției nr. OMJ44/2022 din 18.02.2022

Risc de recidivă - probabilitatea calculată de apariție a unui eveniment/incident/comportament repetitiv sau recădere a unui comportament infracțional;

Risc ridicat de recidivă - predominarea factorilor criminogeni ce condiționează o recădere infracțională;

Risc mediu de recidivă - prezența redusă a factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni, dar prematură pentru diminuarea comportamentelor negative viitoare;

Risc redus de recidivă - prezența redusă sau lipsa factorilor criminogeni ce condiționează săvârșirea unei noi infracțiuni și duc la încetarea comportamentelor negative viitoare;

Capitolul IV, pet. 11 ” La necesitate, comisia specială poate solicita reevaluarea condamnatului cu indicarea obiecțiilor constatate în procesul de evaluare.

Consideră că normele contestate din Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, sunt contrare art.1, 20, 22, 23, 26 din Constituție, deoarece aceste norme nu sunt clare și previzibile, încalcă principiul legalității și principiul inadmisibilității aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, încalcă dreptul la apărare a persoanei condamnate în privința căreia urmează a fi aplicat actul de amnistie. Aceste prevederi legale contravin și art.66 și 72 din Constituție, deoarece Parlamentul a delegat în mod neconstituțional atribuțiile sale de a legifera în domeniul politicii penale și amnistierii Ministrului Justiției.

D. Argumentarea încălcării prevederilor contestate din Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova a drepturilor garantate de art. art.1 (3), 20, 22 23, 26 din Constituție:

Din start, urmează de menționat, că potrivit art.72 alin. (3) lit.o) din Constituție, Parlamentul prin lege organică reglementează acordarea amnistiei, deci Constituția nu garantează dreptul persoanei la amnistie, dar stabilește dreptul Parlamentului de a acorda, prin lege organică, amnistia, ca măsură excepțională, determinată de rațiuni de politică penală. Astfel, Parlamentul are o marjă largă de discreție pentru a determina subiectele care pot beneficia de amnistie. În decizia Curții Constituționale nr. 100 din 17 octombrie 2017, Curtea a reținut: ”...instituirea unor condiții și criterii de acordare a amnistiei nu poate fi catalogată ca fiind îngredire a accesului la justiție, garantat de art.20 din Constituție”.

Însă, urmează de menționat, că acele condiții și criterii de acordare a amnistiei trebuie să fie previzibile, clare, precise, care să nu poată fi interpretate extensiv defavorabil față de persoanele condamnate în privința cărora urmează a fi aplicat actul de amnistie. Aceste condiții și criterii trebuie să corespundă exigențelor de previzibilitate a legii.

Conform pct.40-46 din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 30 ianuarie 2018, ” Curtea subliniază că dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale, consacrat în articolul 23 alin. (2) din Constituție, implică adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare. 41. în Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea a reținut că: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. In caz contrar, cu toate că legea conține T.ormă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție [...]” 42. Curtea Europeană in jurisprudența sa a subliniat importanța asigurării accsesibilității și pre\ izir lăți: legii, instituind o serie de repere, pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentr- respectarea acestor exigențe. 43. Astfel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată _ege" decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. în special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (cauza Amann vs. Elveția, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (cauza Silver și alții V. Regatul Unit, hotărârea din 25 martie 1983, §80). 44. în acest sens, în Hotărârea nr. 26 din 27 septembrie 2016, Curtea a reținut că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. De asemenea, textul

legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile. 45. Astfel, Curtea subliniază că legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică. 46. Prin urmare, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie clemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.”

În Hotărârea nr. 21 din 22.07.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 125 lit. b) din Codul penal, a articolelor 7 alin. (7), 39 pct. 5), 313 alin. (6) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolele 2 lit. d) și 16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Curtea Constituțională a stabilit :

” 52. Curtea reține că unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității. Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin **normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme,** ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență.

53. în jurisprudența sa Curtea a reținut că „preeminența dreptului în materie penală exprimă printre altele asigurarea legalității infracțiunilor și pedepselor; inadmisibilitatea aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie”.

54. Curtea menționează că incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală. Astfel, **legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă.**

55. **Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.**”

Astfel, în prezenta excepție de neconstituționalitate va invoca mai multe aspecte ce țin de contravenirea normelor contestate cu drepturile garantate de Constituție:

In primul rând.

Normele contestate nu corespund criteriilor de calitate a legii, sub aspectul, că Parlamentul în mod neconstituțional a delegat atribuția sa de a legifera în domeniul amnistiei Ministrului Justiției, care este un organ central al puterii executive și nu are atribuții de a legifera în domeniul materiei penale.

Or, atât conform prevederilor art. 1 alin. (2) și art. 13 al Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, s-a delegat Ministerului Justiției, crearea comisiilor speciale din cadrul penitenciarelor și aprobarea Regulamentului cadru.

Din conținutul ordinului Ministrului Justiției, prin care s-a aprobat Regulamentul cadru, în afară de norme de procedură se regăsește și anexa nr.6, prin care de către același Ministru al Justiției, unipersonal s-a aprobat metodologia evaluării riscului de recidivă, conform căreia Ministrul Justiției de fapt a efectuat activitate de legiferare în domeniul amnistiei, stabilind norme penale, care nu se regăsesc nici într-o lege penală, și anume: **noțiunea riscului de recidivă, risc de recidivă ridicat, mediu și scăzut, factori criminogeni, factori statici, factori dinamici, factori situaționali, factori protectivi,** noțiuni care sunt determinante și importante în procesul de aplicare a amnistiei, ceea ce contravine direct prevederilor art.66 și 72 din Constituție, care prevede atribuția exclusivă a Parlamentului în domeniul politicii penale și a legiferării în domeniul amnistiei.

La acest capitol, este necesar să menționeze, că Curtea Constituțională a reținut prin Hotărârea din 13 octombrie 2015 că, potrivit articolului 72 din Constituție, stabilirea infracțiunilor, reglementarea pedepselor și regimul executării acestora **ține de competența Parlamentului.** In aceeași Hotărâre înaltul For Constituțional a stabilit :

”43. în jurisprudența sa, Curtea a menționat că **hotărârile Guvernului sunt subsecvente legilor adoptate de Parlament.** Guvernul, ca organ executiv suprem, în exercitarea atribuțiilor

constituționale și a celor ce decurg din Legea cu privire la Guvern, organizează executarea legilor, scop în care emite hotărâri pentru a preciza o lege, a o face cât mai clară și a o aplica cât mai corect (a se vedea HCC nr. 18 din 6 octombrie 2005).

44. în contextul celor menționate, **Curtea reține că prin legea penală legiuitorul poate abilita executivul cu reglementarea unor aspecte normative care interferează cu norma penală primară.**"

Astfel, în jurisprudența sa, Curtea a reținut, că legiuitorul poate abilita executivul cu reglementarea unor aspecte normative care interferează cu norma penală, însă în cazul dat, Parlamentul contrar prevederilor constituționale, a abilitat un organ al executivului să legisfeze în domeniul penal, ceea ce contravine prevederilor constituționale și încalcă principiul calității legii penale.

În cazul respectiv, situația este diametral opusă celei examinate de Curtea Constituțională: **Guvernul nu a fost abilitat de Parlament, iar ultimul, reiesind din principiul separației puterilor (art.6 din Constituție) putea să abiliteze cu dreptul de a legisfera doar Guvernul - ca una din cele 3 puteri, și nu un Minister, și anume Ministerul Justiției.**

In al doilea rând.

Condiția de a fi evaluat cu risc de recidivă redus sau mediu pentru a beneficia de actul de amnistie, este una imprecisă, neclară, care oferă un câmp foarte mare pentru abuzuri în privința condamnaților și care în mod evident încalcă dreptul condamnatului la apărare și garanția de a-și cunoaște drepturile.

Așadar, după cum a menționat mai sus, legea privind amnistia nu stabilește în general noțiunea de risc de recidivă și nici într-o altă lege penală nu găsim așa noțiune de risc de recidivă.

Noțiunea de recidivă este stipulată în Codul penal și constituie un fapt consumat de comiterea a unei infracțiuni de către o persoană care anterior a executat pedeapsa cu închisoarea pentru o altă infracțiune.

Noțiunea de risc de recidivă o găsește în Regulamentul cadru la anexa nr.6 aprobat de Ministrul Justiției unipersonal și la acest capitol s-a expus anterior.

Însă, urmează să pornească de la însăși noțiunea de risc de recidivă ce o regăsește în metodologia privind evaluarea riscului de recidivă, și anume - este **probabilitatea** calculată de apariție a unui eveniment/incident/comportament repetitiv sau recădere a unui comportament infracțional.

Conform dicționarului explicativ al limbii române **probabilitate** înseamnă caracterul sau însușirea a ceea ce este probabil; fapt, întâmplare probabilă, posibilă.

Din această definiție, rezultă, că din start orice evaluare psihologică care poate fi efectuată în privința condamnatului, care cade sub incidența actului de amnistie, va fi nesigură, incertă, imprevizibilă. Nimeni, nici măcar psihologul nu poate garanta, că un condamnat sau altul după eliberare va săvârși sau nu o altă infracțiune. Această condiție la aplicarea actului de amnistie încalcă principiul prezumției nevinovăției, deoarece condamnatul care va fi evaluat cu risc ridicat, practic este catalogat ca recidivist periculos, ceea ce este inadmisibil.

De asemenea, modalitatea de evaluare a riscului de recidivă este una imprevizibilă, condamnatului nu i s-a oferit dreptul de a contesta calificativul stabilit de psihologul penitenciarului, condamnatul a fost lipsit de dreptul de a fi evaluat de un expert psiholog independent, care nu face parte din cadrul administrației penitenciarului, or după cum a menționat mai sus, condamnații "incomizi" pot fi supuși unor abuzuri din partea autorității publice, fiind evaluați eronat cu risc de recidivă ridicat.

Legea nu prevede un mecanism clar, care ar garanta dreptul condamnatului la apărare, și anume dreptul condamnatului de a contesta evaluarea psihologică din cadrul penitenciarului, ceea ce este inadmisibil. Psihologii penitenciarelor întocmesc fișele de evaluare a condamnaților, fără nici o argumentare, indică abuziv mai mulți factori criminogeni, care nu sunt confirmați prin nimic, doar vorbe goale, psihologii penitenciarelor nu poartă nici o răspundere pentru fișele de evaluare întocmite, or conform legislației în vigoare activitatea de evaluare psihologică, este un domeniu aparte a expertizei judiciare, iar experții care întocmesc rapoarte de expertiză psihologică, sunt

inițial preveniți de răspunderea care o poartă în temeiul art.311-312 Cod penal, pentru a putea întocmi evaluări psihologice persoanele abilitate trebuie să fie înscrise în Registrul de stat al experților judiciari, adică sunt persoane abilitate. Însă, în cazul psihologilor din cadrul penitenciarelor, condamnații nu cunosc în general pregătirea acestor psihologi, condamnații sunt în imposibilitate de a recuza acești psihologi, condamnații sunt în imposibilitate de a contesta fișele de evaluare pe care le prezintă psihologii penitenciarelor, ceea ce contravine dreptului garantat la art.20 și 23 din Constituție. Oferă exemple evidente de abuzuri, în fișele de evaluare se indică la general în calitate de factori criminogeni - condamnatul este impulsiv, condamnatul are comportament antisocial, condamnatul nu are ocupație, fără a argumenta absolut aceste concluzii, apare întrebarea cum se poate apăra împotriva acestor abuzuri, nicidecum.

În Hotărârea din 15 mai 2015 cu privire la controlul constituționalității Legii nr. 261 din 1 noiembrie 2013 cu privire la Colegiul Medicilor din Republica Moldova, Curtea Constituțională a statuat: ”109. Curtea reține că, prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară. 110. Curtea subliniază că după conținut **articolele care reglementează răspunderea disciplinară a medicilor nu corespund exigențelor de claritate, accesibilitate și previzibilitate, fapt contrar articolului 23 din Constituție. 111.** în baza celor expuse, Curtea conchide că **deficiențele constatate** afectează articolele 23 și 107 din Constituție și **aduce atingere funcționalității legii integral.**

În raportul special al Avocatului Poporului cu privire la respectarea drepturilor condamnaților la detenție pe viață, Ombudsmanul a indicat: „O altă problemă identificată de reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului în cadrul vizitei din 08 decembrie 2022 o **constituie lipsa unor criterii clar definite care ar permite constatarea comportamentului pozitiv pe parcursul executării pedepsei penale, cât și al constatării existenței riscului de recidivă mediu sau redus.** Aceste criterii nu sunt și nici nu pot fi stipulate în Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX- a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. La fel, Avocatul Poporului nu a identificat o claritate în acest sens nici în Ordinul ministrului justiției nr.44/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate. Astfel, Ombudsmanul înțelege și dificultățile cu care se confruntă reprezentanții Comisiilor Speciale la examinarea cererilor/dosarelor condamnaților la detenție pe viață de aplicare a amnistiei în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. **Ombudsmanul este de părere că, în vederea neadmiterii interpretării echivoce, actele normative relevante care reglementează posibilitatea aplicării amnistiei față de deținuții condamnați la detențiune pe viață trebuie să prevadă expres criteriile clare în baza cărora se va determina caracterul pozitiv și riscul de recidivă mediu sau scăzut,** cum ar fi numărul de stimulări pe perioada detenției, numărul sancțiunilor disciplinare, numărul de participări în activitățile educative în cadrul penitenciarului, caracteristica din partea membrilor de familie, cunoscuți, rude și prieteni, numărul condamnărilor, situația familială, predispoziția deținutului de a repara prejudiciul moral și material, căința activă, rezultatele evaluării psihologice, viziunea deținutului în privința perspectivelor de viitor, etc.”

Avocatul Poporului a venit cu următoarele recomandări în adresa Ministerului Justiției și anume : „1) **Modificarea și completarea Ordinului ministrului Justiției nr. 44/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, în special prin includerea unor criterii clare în baza cărora se va identifica comportamentul pozitiv și elementul de risc de recidivă mediu sau redus;** 2) **Completarea componenței comisiei speciale cu specialiști independenți din domeniul drepturilor omului, persoane cu experiență în domeniul psihologiei, experți pe domeniul execuțional- penal, reprezentanți ai societății civile și reprezentanți ai organelor de**

stat cu atribuții în domeniul drepturilor omului.

În final dorește să menționeze, că textele de lege contestate, creează o incertitudine totală la aplicarea actului de amnistie, dă posibilitate autorităților publice să comită multiple abuzuri și are loc în majoritatea covârșitoare a cazurilor de aplicare a amnistiei în privința persoanelor care execută pedeapsa cu închisoare o interpretare extensiv defavorabilă, anume din motivul textului legal neclar, imprecis și imprevizibil.

În acest sens, sunt foarte relevante datele statistice furnizate de Administrația Națională a Penitenciarelor (anp.gov.md) ce se conțin în raportul privind datele de aplicare a Legii nr.243 la situația din 01.10.2022, și anume din total de 2015 condamnați precăutați la comisiile speciale, doar 873 au fost admiși, iar la majoritatea covârșitoare de 1142 condamnați li s-a refuzat, anume din motivul pretinsului comportament negativ sau riscului de recidivă ridicat, iar din cei 873 de condamnați, doar asupra a 334 instanțele de judecată au aplicat amnistia, adică ar fi doar 15% din condamnați cărora li-a fost aplicat actul de amnistie și redusă pedeapsă, ceea ce denotă o situație inadmisibilă, generată anume de calitatea foarte joasă a Legii nr.243, neclaritatea și imprevizibilitatea acesteia, din care considerente textele contestate urmează a fi declarate neconstituționale.

E. Declarația și semnătura:

Subsemnatul, avocatul Gîlca Ilie, care este autorul acestei excepții de neconstituționalitate, declară pe propria onoare, că informațiile prezentate Curții sunt veridice.

Avocatul Ilie Gîlca a susținut cererea înaintată, declarând, că cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a înaintat-o în cadrul examinării recursului la Curtea de Apel Chișinău care însă nu s-a expus, din care considerente este nevoit să o înainteze în ședința de judecată curentă.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 7 Rusca Aliona Bătrîncea nu a obiectat, indicând, că este un drept al persoanei.

Procurorul Marcel Caras nu a obiectat împotriva cererii.

Analizând argumentele invocate, studiind cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, audiind opiniile participanților la proces, instanța, în fața căreia s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, reține următoarele.

Conform prevederilor art. 7 alin. (1) Cod procedură penală, procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

Totodată, conform alin. (3) al aceluiași articol, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.

În corespundere cu prevederile art. 7 alin.(3¹), la ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

În conformitate cu prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr. 15 din 6 mai 1997 cu privire la interpretarea art.135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituționalitate și fondul litigiului principal. Ea poate fi invocată ca incident din inițiativa părților sau din oficiu de instanța de judecată. Elementele principale ale excepției de neconstituționalitate sunt: - necesitatea efectuării unui control de neconstituționalitate; - existența raportului triunghiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituțională, instanța de judecată, în fața căreia se invocă neconstituționalitatea și Curtea Constituțională, chemată să soluționeze excepția de neconstituționalitate; obiectul excepției de neconstituționalitate.

La caz, se constată, că în cadrul ședinței de judecată, a fost solicitată sesizarea Curții Constituționale cu privire la o problemă de constituționalitate a unei norme procesuale, astfel încât, la caz, fiind aplicabile prevederile pct. 4 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova și anume: judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Astfel, verificarea constituționalității normei contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

Totodată este de remarcat, că în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

În această ordine de idei, instanța reține, că norma vizată și anume verificarea constituționalității prevederilor sintagmelor "... care sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus" din art. 1 alin. (1), fraza „Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției” din art. 1 alin. (2) și art. 13 cu dispoziția „Ministerul Justiției, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aproba Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate” al Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prin prisma corespunderii cu art. 1 (3), 20, 22, 23, 26 din Constituție, poate constitui obiect al controlului constituționalității prin prisma art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM.

Instanța de judecată atestă, că la moment nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

La fel, instanța de judecată constată, că, în conformitate cu pct. 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, sesizarea înaintată întrunește condiția ca normele solicitate pot fi supuse controlului constituționalității, or aceste chestiuni pot avea legătură directă cu soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (6) Cod procedură penală, Hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Potrivit pct. 84 al Hotărârii sus-menționate, în cauza Ivanciuc v. Romania (decizia nr.18624/03), fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a menționat: „Este conform funcționării unui

asemenea mecanism faptul că judecătorul verifică dacă poate sau trebuie să depună o cerere preliminară, asigurându-se că aceasta trebuie să fie rezolvată pentru a permite să se soluționeze litigiul pe care este chemat să-l cunoască. Acestea fiind zise, nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională, chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiului echității procedurii, așa cum este enunțat la articolul 6 § 1 al Convenției, în special atunci când un asemenea refuz este atins de arbitrar (Coëme și alții v. Belgia, nr. 32492/96, 32547/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 și 33210/96, § 114, CEDO 2000-VII și Wynen v. Belgia, nr. 32576/96, § 41, CEDO 2002-VIII)".

Curtea a reținut, că prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprie instanței judecătorești.

Similar se reține, că orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.

Urmare a celor indicate, instanța admite ca fiind întemeiată cererea apărătorului condamnatei Ciubotaru Efimia, avocatului Ilie Gîlcă prin care s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a), g) din Constituția R. Moldova.

Conducându-se de prevederile art. art. 7, 342 Cod procedură penală, art. 135 din Constituția Republicii Moldova, instanța de judecată

d i s p u n e :

Se admite cererea apărătorului condamnatei Ciubotaru Efimia, avocatului Ilie Gîlcă.

Se ridică excepția de neconstituționalitate înaintată de avocatul Ilie Gîlcă, pentru controlul constituționalității sintagmelor "... care sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus" din art. 1 alin. (1), fraza „Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției și activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției" din art. 1 alin. (2) și art. 13 cu dispoziția „Ministerul Justiției, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aproba Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate" al Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prin prisma corespunderii cu art. 1 (3), 20, 22, 23, 26 din Constituție.

Se remite Curții Constituționale sesizarea depusă de avocatul Ilie Gîlcă, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul examinării cererii depuse de avocatul Ilie Gîlcă în interesele condamnatei Ciubotaru Efimia, privind aplicarea actului de amnistie.

Încheierea separat nu se supune nici unei căi de atac, însă poate fi atacată cu fondul cauzei.

**Președintele ședinței
Judecător**

*Copia corespunde originalului,
Judecător*

Natalia Berbec

/semnat/

N. Berbec